

noodigh sal sijn ende geemployeert sal moeten worden, doch het brengen van dito stoel tot binnen het voorseyde Watervliet sullen doncosten danof blijven tot laste van de besteders, welcken stoel alsdan op den cost van den annemer in sijne behoorelijcke forme door hem sal moeten ghestelt worden.

Op de voorseyde conditien is den voornomden predickstoel besteedt bij pastor ende kerckmeesters der stede van Watervliet, ende is denselven alsoo aenghenomen te maken bij sieur Hendrick Pulinx, woonende tot Brugghe, voor de somme van drye hondert twintigh ponden grooten courant gelt, te betalen als denselven predickstoel binnen de kercke van Watervliet sal wesen ghestelt, hetwelck moet ghebeuren binnen den tijdt van twee jaeren naer date deser.

Actum desen twaalfsten december 1723, sijn de hiervan ghemaectt twee van gelijcken inhaude, ende bij partijen contractanten respectvelijck elckeen onderteeckent ende ingetrocken.

De heeren besteders sullen gehouden wesen in cas dat het noodigh waere te examineren het werck van dito preeckstoel, soo sal hetselve moeten gebeuren binnen Brugghe op de Halle, alwaer deselve sal staen in staet en forme capabel om over te nemen, opdat den aennemer dies te beter sou connen veranderen als het noodigd sou sijn.

Item, wort geexcuseert om beter, den dadelboom.

Actum, den 29 maerte 1724.

(w.g.) Hendrick Pulinx

Kanunnik J.O. Andries en de geschiedenis van Wingene

Onlangs kreeg ik van mijn vriend, apotheker J. Fraeyman uit Wingene, twee brieven van kanunnik Andries, medestichter en tweede voorzitter van de Société d'Emulation. Deze was geboortig van Rudder voorde, een buurtparochie van Wingene en had met genoegen vernomen dat aldaar werklustige beoefenaars van plaatselijke geschiedenis de hand aan het werk hadden geslagen om een geschiedenis van Wingene te schrijven. Hij moedigde hen aan en beloofde hen de diensten van de „Société”.

Een eerste brief, gedateerd van 12 september 1867, is gericht aan de toenmalige onderpastoor en kerkenbouwer Clarysse. Hij luidt :

Mijnheer den Onderpastor.

Ik verneme dat gij aen 't opmaken zijt van eene geschiedenis van Wynghene. Indien gij uw manuscript aen onze Annalen geeft, het zal U geen oortje kosten. Gij hebt 25 afdruksels *gratis* volgens artikel elf van ons reglement, hetwelk staet aen 't hoofd van 1 volume van deze serie. Gij zoudt geene andere onkosten hebben dan die van den lithographe, en dan nog maer ingeval dat die kosten te groot zouden zijn. In afwachting van uwe beslissing...

Een tweede brief, van 22 november 1870, is gericht aan zijn vriend Carton, geneesheer te Wingene. Deze had de taak van onderpastoor Clarysse overgenomen, en zou ze onverdroten tot aan zijn dood voortzetten. Zie hier deze brief :

Mon Cher Monsieur.

Mon coeur me fait mal en voyant que j'ai été forcé de différer plus de deux semaines de répondre à votre lettre du 8 de ce mois. Vous avez plus d'une fois été tenté de me condamner, mais j'ai été forcé, c'est le mot, par excès de besogne. Je vais achever ma 75e année. Je ne travaille que deux heures par jour, et si ces heures sont prises par les incidents des affaires urgents, voilà la journée perdue. Et cela m'est arrivé quinze jours de suite. En voilà assez pour ma préface. J'écris en français, parceque je ne sais plus à quoi me tenir dans l'ortographe flamande.

Je commence par dire que d'après l'esprit de nos publications, vous devez conserver tous les petits détails, qui partout et non seulement dans les livres pour le peuple, inspirent un vif intérêt. *Les circonstances de détail donnent seules de la couleur et de la vie à l'histoire.* Voilà ce que vous trouverez dans le volume de nos Annales de 1868, p. 145, dont je vous prie de faire prendre un exemplaire chez moi le plutôt possible. La Société vous l'offre en cadeau. Ainsi, mon cher collaborateur, il ne s'agit pas de tailler ni de couper, loin de là. Je n'ose vous faire qu'une seule prière, c'est de ne pas être diffus, et de mettre de la concision dans le style. Si vous observez cela, votre livre aura un grand succès.

Je trouve votre table des matières bien coordonnée. Je vous prie de me communiquer la première partie de votre manuscrit. Je me hâterai de le lire et de vous faire mes observations, s'il y a lieu.

Mr. Duclos et moi, nous vous remercions bien cordialement de l'envoi de ces tableaux. Les loquets des paroisses à l'évêché ne contiennent que des documents contemporains.

Dans l'attente d'une première partie du manuscrit...

Waarom de kanunnik, uit Vlaamse ouders geboren en

Vlaams denkend en voelend, steeds in 't Frans schrijft als het over ernstige dingen gaat, krijgt hier een uitleg. Het is de tijd van de spellingsoorlog en het taalpartikularisme. Andries weet niet hoe hij zich ten opzichte van de taalanarchie moet gedragen ... en schrijft Frans.

Andries had de specialiteit jonge mannen werk in handen te geven. Zo deed hij met advocaat Alfred Ronse, die hij ertoe aanzette een rol in de Brugse politiek te spelen. Wat deze dan ook heeft gedaan en aan wie het herstel van Brugge als kunststad zoveel te danken heeft. Aan Karel Vershelde gaf hij dokumentatie voor het schrijven van zijn Geschiedenis van Middelburg en van de S. Salvatorskatedraal.

Wat de geschiedenis van Wingene — door Clarysse begonnen en voortgezet door dokter Carton en D. de Somviele — betreft, het werk is tot een overvloedige verzameling nota's beperkt gebleven. Voor een deel van die nota's, deze betreffende de heren van het hof van Wingene, kwam het tot een opstel, maar niet tot een uitgave. Enkele stukken over de kerk werden door D. de Somviele onder de schrijversnaam D. vanden Hauweelschen, in *Rond den Heerd* uitgegeven. In 1875 overwoog deze laatste de volledige bewerking en uitgave, liet een prospectus van 4 blz. verschijnen, maar gaf om onbekende redenen geen verder gevolg aan zijn plan. Naderhand kwam het grootste gedeelte van de nota's van dr. Carton naar het Rijksarchief te Brugge, waar ze nog steeds op een bewerker wachten.

J. RAES